

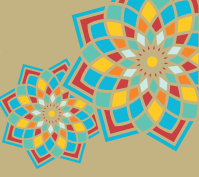
DİN ÖĞRETİMİ GENEL
MÜDÜRLÜĞÜ

TÜRKİYE YÜZYILI MAARİF MODELİ DİN KÜLTÜRÜ VE AHLAK BİLGİSİ

7. SINIF

AÇIK UÇLU ÇALIŞMA SORULARI

2.
ÜNİTE

SORULAR

1. Diyanet İşleri Başkanlığı Din İşleri Yüksek Kurulunun e-Danışma sistemine yöneltilen iki farklı soru şöyledir:

Sami Bey

“Maddi imkânı, sağlığı ve yol güvenliği yerinde olan biriyim. Geçen yıl ramazan ayında Mekke’ye gittim. Belirlenen sınırda ihrama girip, Kâbe’nin etrafında yedi kez döndüm. Daha sonra iki tepe arasında gidiş ve gelişimi tamamlayıp saçımı kestirerek ibadetimi tamamladım. Yaptığım ibadetin şartlarını tam olarak yerine getirdim mi?”

Leyla Hanım

“Zilhicce ayında kutsal topraklara gittim. İhrama girip Kâbe’yi tavaf ettim ve iki tepe arasında gidiş ve gelişimi tamamladım. Arife Günü aniden rahatsızlandığım için tüm Müslümanların bir araya geldiği o dağın etrafındaki beklemeye gidemedim. Buna rağmen benim bu ibadetim geçerli sayılır mı?”

a) Sami Bey’in yaptığı ibadetin adını yazınız ve İslam’ın temel kaynaklarında yer alan hükümlerden hareketle, bu ibadeti şartlarına uygun şekilde tamamlayıp tamamlamadığını açıklayınız.

.....

.....

.....

b) Leyla Hanım’ın yaptığı ibadetin adını yazınız ve İslam’ın temel kaynaklarında yer alan hükümlerden hareketle, bu ibadeti şartlarına uygun şekilde tamamlayıp tamamlamadığını açıklayınız.

.....

.....

.....

2. Hacca gidecek adaylara yönelik bir bilgilendirme semineri düzenlenmiştir. Seminerde adaylara hac ibadetinin yerine getirilmesi gereken uygulamaları hakkında bilgi verilmiştir.

Hac ibadetinde bazı uygulamalar farz, bazıları ise vacip hükmündedir. Haccın üç farzı, hac ibadetini yerine getiren Müslümanlar tarafından mutlaka yapılması gereken temel uygulamalardır.

Seminerde ayrıca hac ibadetinin uygulamalarını gösteren aşağıdaki görsel sunulmuştur.

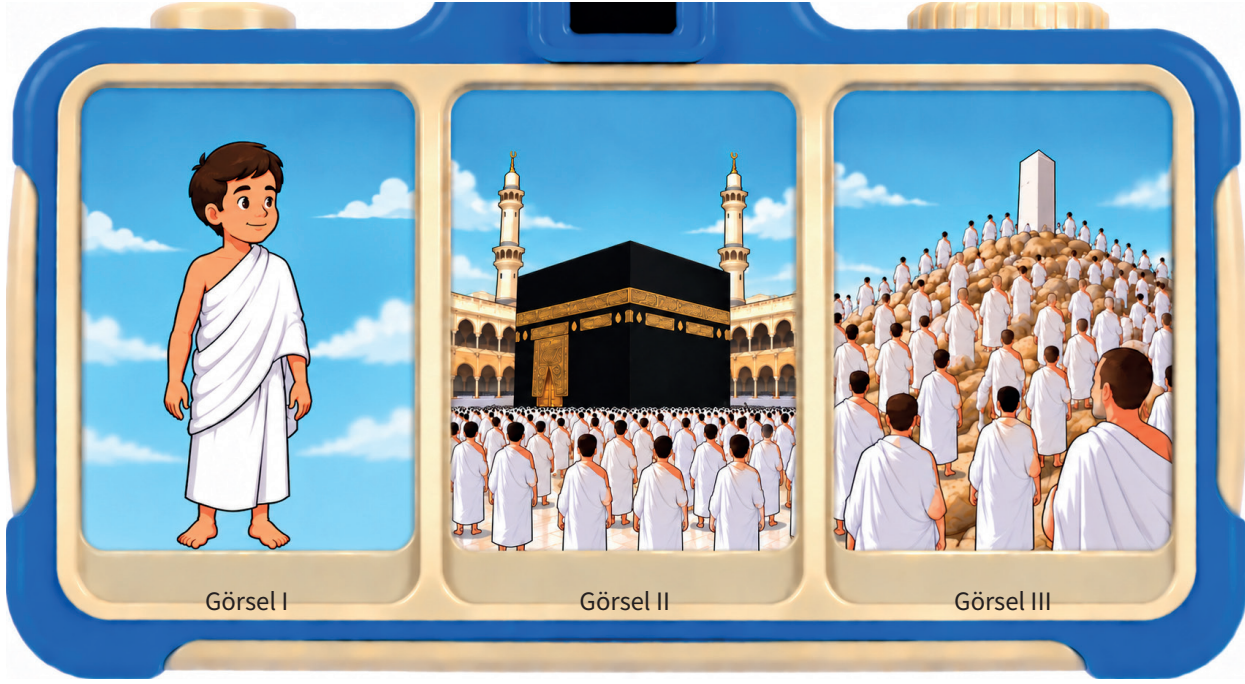

Görseldeki hac uygulamalarını inceleyerek haccın farzlarına ve vaciplerine ait numaraları ilgili kutucuklara yazınız.

Hükmü	İlgili görsel numarası
Haccın Farzları	
Haccın Vacipleri	

3. Kutsal topraklardan yeni dönen anneannesi, Merve'ye küçük bir hediye getirir. Bu hediyenin arkasındaki küçük delikten içeri bakılıp üstündeki düğmeye her basıldığında, içerideki çark dönerek hac ibadetine ait farklı bir fotoğraf karesi sırayla görülmektedir. Merve heyecanla düğmeye bastıkça sırasıyla şu resimleri görür:

Merve'nin gördüğü resimlerde hac ibadetine ait hangi uygulamalar gösterilmektedir? Bu uygulamaların adlarını yazınız ve hac ibadetindeki yerini açıklayınız.

.....

.....

.....

4. Ravzanur, dayısının ve babasının farklı zamanlarda kutsal topraklardan gönderdiği iki mesajı defterine not alır ve derste okur.

Dayısının Mesajı – Ramazan Ayı:

“Sevgili Ravzanur, Hz. Peygamber’in yapılmasını tavsiye ettiği ve yılın farklı zamanlarında yerine getirilebilen bu ibadeti yapmak için kutsal topraklara doğru yola çıktım. Mekke’ye varmadan önce belirlenen sınırdan niyet edip bazı davranışların yasaklandığının farkında olarak, ‘Lebbeyk Allahümme lebbeyk...’ sözleriyle Allah’ın (cc) davetine yöneldik. Kâbe’ye ulaştığımızda Hacerü-lesved’in hizasından başlayarak Kâbe’nin çevresinde yedi kez döndük. Ardından iki tepe arasında gidiş gelişimizi tamamladık. Son olarak tıraş olup ibadet süresince uymamız gereken kısıtlamalardan çıktık.”

Babasının Mesajı – Zilhicce Ayı:

“Kızım Ravzanur, Allah’ın (cc) zilhicce ayında yerine getirilmesini emrettiği, İslam’ın beş temel esasından biri olan ibadeti gerçekleştirmek için yola çıktım. Mekke’ye varmadan önce belirlenen sınırdan iki parçadan oluşan, dikişsiz beyaz örtüleri giydik. Ardından Allah’ın (cc) davetine yöneldiğimizi ifade eden sözleri söyledik. Arife günü, mübarek sayılan dağın etrafında binlerce Müslümanla birlikte belirli bir süre bekledik. Güneş batınca başka bir bölgeye geçerek geceyi burada geçirdik ve ertesi gün yerine getireceğimiz görev için taşlar topladık. Bayram sabahı bulunduğumuz yerden çıkarak topladığımız taşları belirli noktalara attık ve burada kurbanımızı kestirdik. Son olarak tıraş olup ibadet süresince uymamız gereken bazı sınırlamalardan çıktık. Daha sonra Kâbe’ye giderek çevresinde yedi kez döndük ve iki tepe arasında toplamda yedi kez gidip geldik.”

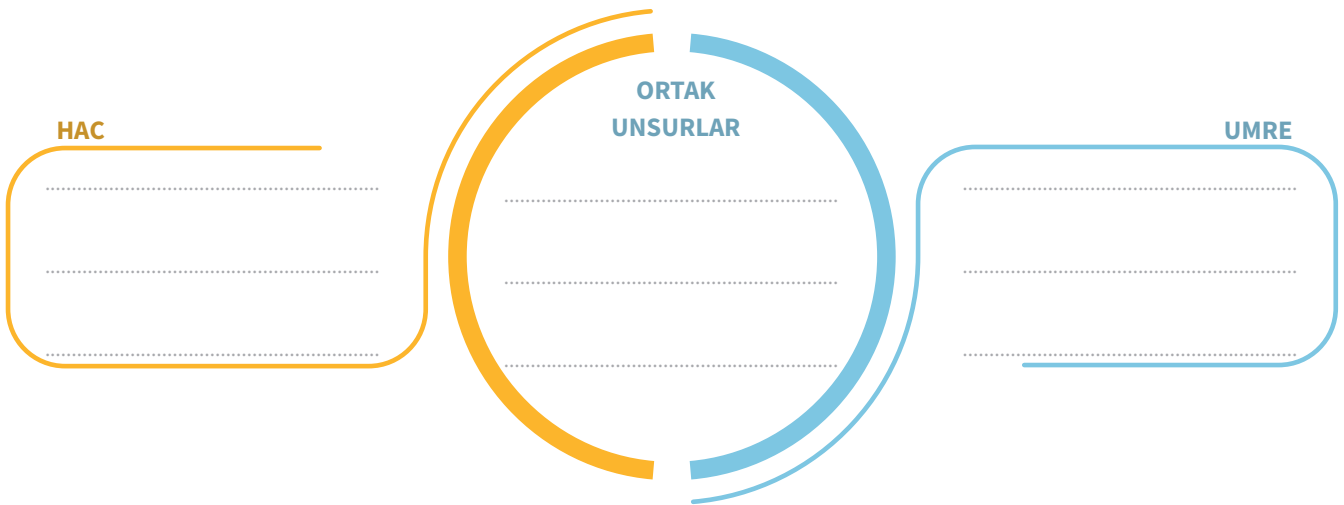
- a) Metinde hac ibadetini yapan kişiyi belirleyerek bu kişinin gittiği kutsal mekânları ve bu mekânlarda gerçekleştirdiği uygulamaları yazınız.

.....

.....

.....

- b) Metinden hareketle hac ve umrenin ortak ve farklı yönlerini aşağıdaki şemaya yazınız.

5. Bir hacı adayı, Kurban Bayramı'nın arife ve birinci gününde yaptığı bazı hac uygulamalarını ve bunlarla ilgili duygu ve düşüncelerini karışık bir sırayla şöyle anlatmıştır:

- I. Hz. Hacer'in su arayışını düşünerek iki tepe arasında gidip gelmek, bana bir amaca ulaşmak için ısrarla çabalamam gerektiğini hatırlattı.
- II. Belirli bir sınırdan sonra sade örtülere bürünmek, makam ve mevki farklarını geride bırakmamı ve bir davranışta bulunmadan önce durup düşünmemi sağladı.
- III. Dağın çevresinde ve daha sonra çadırların bulunduğu alanda binlerce insanla birlikte kalabalığa ve zorluklara rağmen bekleyip dua etmek, sıkıntılar karşısında nasıl davranmam gerektiğini öğretti.
- IV. Şeytan taşlama sırasında taşları atarken, Hz. İbrahim'in Rabbine olan bağlılığını sınamak isteyen şeytanın vesveselerine karşı duruşunu hatırladım. Bu, davranışlarıma dikkat etmem ve yaptığım tercihlerin sonuçlarını düşünmem gerektiğini fark ettirdi.
- V. Dünyanın farklı yerlerinden gelen Müslümanlarla aynı amaç etrafında buluşup ilk mabedimizin çevresinde omuz omuza dönmek, onlara daha yakın hissetmemi sağladı.

a) Metinde anlatılan uygulamaların insana kazandırdığı ahlaki değerleri, ilgili numaraların karşısına yazınız.

- I.
- II.
- III.
- IV.
- V.

b) Hac ibadetinin uygulanış aşamalarını dikkate alarak numaralanmış adımları baştan sona doğru (kronolojik olarak) sıralayınız.

.....

.....

.....

6. Müslümanlar Kurban Bayramı'nda yalnızca kurban kesmekle kalmaz, Hz. İbrahim ve Hz. İsmail'in Allah'ın (cc) emri karşısında gösterdikleri tutumu da hatırlar. Hz. İbrahim, çok değer verdiği oğlu Hz. İsmail'i kurban etmesi yönündeki ilahi emirle sınanmıştır. Bu zorlu imtihan karşısında geri adım atmamış ve Allah'ın (cc) emrini yerine getirmeye yönelmiştir. Hz. İsmail de bu emre gönülden razı olmuştur. Baba ve oğulun gösterdiği bu tutumdan dolayı Allah (cc), Hz. İsmail'in yerine kurban edilmek üzere bir kurbanlık göndermiştir. Böylece kurban, onların Allah'a (cc) yaklaşmalarına vesile olan bir ibadete dönüşmüştür. Yüzyıllar önce yaşanan bu olay, her Kurban Bayramı'nda yeniden hatırlanmakta ve yaşatılmaktadır.

Metinden hareketle, kurban ibadetine yalnızca bir hayvan kesme eylemi olarak bakmanın neden eksik bir yaklaşım olduğunu açıklayınız.

.....

.....

.....

7. Ders öğretmen, dersin başında tahtaya “Niçin kurban kesilir?” sorusunu yazar ve öğrencilerin görüşlerini alır. Öğrencilerin “Et yemek için.”, “Bayram geleneği olduğu için.”, “Paylaşmak için.” ve “Allah'a (cc) yaklaşmak için.” gibi cevaplarını tahtaya not eder. Ardından öğrencilerin konuyu daha ayrıntılı düşüncelerini sağlamak amacıyla tahtaya şu ayeti yazar:

“Onların etleri ve kanları asla Allah'a ulaşmaz. Fakat ona sizin takvanız (Allah'a karşı gelmekten sakınmanız) ulaşır. Böylece onları sizin hizmetinize verdi ki, size doğru yolu gösterdiğinden dolayı Allah'ı büyük tanıyasınız. İyilik edenleri müjdele.”

(Hac suresi 37. ayet)

Öğrencilerin cevapları ile ayetin mesajını ilişkilendirerek kurban ibadetinin amacını yazınız.

.....

.....

.....

8. Eren ve ailesi, Kurban Bayramı'nda kurban ibadetini yerine getirdikten sonra kurban etlerini paylara ayırırlar. Hazırladıkları etlerin büyük bölümünü ihtiyaç sahiplerine, akrabalarına ve komşularına dağıtırlar. Eren, etlerin neredeyse tamamının dağıtıldığını görünce şaşırarak:

- "Bize neredeyse hiç et kalmadı." der.

Annesi Eren'e şöyle cevap verir:

- "Eren, bu konuda yalnızca elimizde kalan ete bakmamak gerekir. Yüce Allah, Hac suresinin 36. ayetinde şöyle buyuruyor: "... Onlar cansız hâlde yere serildiklerinde ise onlardan hem kendiniz yiyin hem de ihtiyacını gizleyen ve gizlemeyen yoksulları doyurun. İşte onları şükredesiniz diye sizin istifadenize verdik." Aynı zamanda bir hadiste Hz. Peygamber ve ailesinin kestikleri kurban ile ilgili şu olay anlatılır: "Hz. Peygamber: 'Ondan geriye ne kaldı?' diye sordu. Hz. Aişe: 'Bize sadece kürek kemiği kaldı.' deyince Hz. Peygamber şöyle buyurdu: '(Demek ki) kürek kemiğinin dışında tümü (bize) kaldı.'"

a) Metinde geçen konuşmadan hareketle, kurban ibadetinde "bize kalan asıl pay" konusunda Eren ile annesinin düşüncelerini karşılaştırarak açıklayınız.

b) Metinden hareketle kurban ibadetinin toplumsal ilişkilere katkısını açıklayınız.

9. Bir araştırmacı, kurban ibadetinin toplumsal hayatımızdaki yeri ve kültürümüze etkileri üzerine bir araştırma yapmaktadır. Araştırmacı, kurban ibadetinin yalnızca bireysel bir kulluk görevi olmadığını; toplumda cömertlik ve merhamet duygularını yaygınlaştırdığını belirtir. Kurbanın paylaşma bilincini canlı tuttuğunu, kardeşlik bağlarını güçlendirdiğini ve zamanla zengin bir kültürel birikime dönüştüğünü ifade eder.

a) Metinden hareketle araştırmacının inceleyebileceği iki farklı konu başlığı belirleyiniz.

b) Metinden hareketle araştırmacının insanlara yöneltebileceği iki araştırma sorusu yazınız.

10. Sinan, yaz tatilinde yaşadığı bazı özel günleri günlüğüne şu şekilde not etmiştir:

1. Not:

Bugün evimizde tatlı bir telaş vardı. Babaannemle dedemi dualar eşliğinde kutsal beldelere uğurladık.

2. Not:

Yarın büyük gün! Annem, heyecandan yeni giysilerimi şimdiden giydiğimi görünce bana gülümseyerek “Seni gidi Arife çiçeği!” dedi. Akşam sabırsızlıktan zor uyudum.

3. Not:

Sabah erkenden babamla camiye giderek bayram namazını kıldık. Eve döndüğümüzde tekbirler eşliğinde Allah’a (cc) yaklaşma ve şükretme amacı taşıyan ibadetimizi yerine getirdik. Ardından hazırladığımız payların bir kısmını ihtiyaç sahiplerine ulaştırdık, bir kısmını da misafirlerimize ikram ettik. Aca-ba babaannemle dedemin kutsal beldelerde bayramı nasıl geçiyor, çok merak ediyorum.

4. Not:

Bugün babaannem ve dedemin dönüş günü! Onları daha önce süslediğimiz evimizin dış kapısında sevinçle karşıladık. Ziyarete gelen komşularımıza zemzem suyu ve hurma ikram ettik.

a) Sinan’ın günlüğünde kültürümüzdeki yansımaları anlatılan ibadetleri belirleyiniz. Bu ibadetlerin kültürümüzdeki yansımaları ile ilgili metinde yer alan ikişer örneği bularak aşağıdaki tabloya yazınız.

İbadet Adı	Kültürümüzdeki Yansımalarına Örnekler

b) Sinan’ın günlüğünde anlatılan gelenek ve uygulamaların aile ve toplum hayatına katkılarına dair metinden hareketle iki sonuç yazınız.

.....

.....

.....

11.

Tokat'ta Köklü Bayramlaşma Geleneği Bu Yıl da Yaşatıldı

Tokat'ta yıllardır kesintisiz devam eden ve dedelerden torunlara miras kalan köklü bayramlaşma geleneği, bu Kurban Bayramı'nda da coşkuyla yaşatıldı.

Bayram sabahı gün doğduktan sonra camiye dolduran köylüler, hep birlikte eda edilen bayram namazının ardından teşrik tekbirleriyle köy mezarlığına yürüdüler. Vefat eden yakınlarının ruhuna okunan duaların ardından, yan yana durarak uzun bir bayramlaşma kuyruğu oluşturdular. Tüm köylülerin birbiriyle helalleşip bayramlaşmasının ardından, cami avlusunda herkesin evinden getirdiği yiyeceklerin paylaşıldığı bir kahvaltı sofrası kuruldu.

Kahvaltının ardından kurbanlarını kesen aileler ise kurban etlerinin bir bölümünü ihtiyaç sahibi ailelere ve komşularına ulaştırdı, bir bölümünü de bayram sofralarında misafirleriyle paylaştı. Büyüklerin ve komşuların ziyaretleri eşliğinde şekerler ikram edilirken, çocuklara dağıtılan çeşitli hediyelerle bayram coşkusu ikiye katlandı.

a) Metinde söz edilen, Kurban Bayramı ile ilgili dinî ve kültürel uygulamalardan beş tanesini yazınız.

.....

.....

.....

b) Metinden hareketle bayramların toplum hayatına katkılarına dair ulaştığınız sonucu yazınız.

.....

.....

.....

12. Emine, bir proje kapsamında hac ve kurban ibadetiyle ilgili kültürel öğeleri araştırmakla görevlendirilir. Yaptığı araştırma sonucunda şu örneklerle ulaşır:

- Osmanlı Dönemi'nde hac mevsimi yaklaşırken İstanbul'dan Mekke ve Medine'ye para, eşya ve hediyeler gönderilir; bunları Mekke ve Medine'ye ulaştırmak üzere özel olarak hazırlanan kabilelere Sürre Alayı denirdi.
- Kurban Bayramı öncesinde bazı yörelerde kurban edilecek hayvana kına yakılır, boynuzları kurdelelerle süslenir ve hayvan özenle hazırlanır.
- Hacdən dönen bazı kişiler için evlerinin girişinde eşik kurbanı kesilir; hac dönüşü aile ve yakın çevrenin katılımıyla sevinçle karşılanır.

Metinden hareketle, hac ve kurban ibadetlerinin kültürümüze yansımaları hakkında nasıl bir sonuca ulaşabilirsiniz? Metindeki uygulamalardan yararlanarak açıklayınız.

.....

.....

.....

13. Burak, ailesiyle yaptığı bir bayram sohbetinde kurban ibadetiyle ilgili üç farklı hatıra dinler.

Dayısı, oğlu dünyaya geldikten bir süre sonra Allah'a (cc) şükretmek amacıyla kurban kestiğini, ailesini ve yakınlarını bir araya getirerek hazırlanan yemekten onlara ikram ettiğini anlatır. Hz. Peygamber'in de bu uygulamayı yaptığını ve anne babalara çocukları için böyle bir kurban kesmelerini tavsiye ettiğini belirtir.

Dedesi, geçmişte çok istediği bir işin gerçekleşmesi hâlinde Allah (cc) rızası için kurban keseceğine söz verdiğini anlatır. İsteği gerçekleşince de verdiği sözü yerine getirerek kurban kestiğini söyler. Verilen söz gerçekleştiğinde kurbanın kesilmesi gerektiğini özellikle vurgular.

Annesi ise oturdukları evi satın aldıktan sonra Allah'a (cc) şükretmek amacıyla kurban kestiklerini hatırlatır. Bu kurbanı kesmenin zorunlu bir görev olmadığını, ancak kesildiğinde sevap kazandıran güzel bir davranış olduğunu ifade eder.

Metinde anlatılan üç kurban uygulamasını inceleyiniz. Her uygulamanın kurban türünü, kesilme nedenini ve dinî hükmünü belirleyerek aşağıdaki tabloyu tamamlayınız.

Kişi	Kurban Türü	Kesilme Nedeni	Dinî Hükmü
Dayısı			
Dedesi			
Annesi			

14. Mekke'de İslam'ın yayılmasından ve Hz. Peygamber'in tebliğ faaliyetlerinden rahatsız olan bazı müşrikler, Hz. Peygamber'in yanına gelerek ona şöyle bir teklifte bulundular:

"Ey Muhammed! Seninle bir anlaşma yapalım. Bir yıl biz senin taptığın Allah'a (cc) kulluk edelim, bir yıl da sen bizim ilahlarımıza ve putlarımıza kulluk et. Eğer senin getirdiğin din hayırlı ise biz de ondan payımızı almış olalım; yok eğer bizim dinimiz hayırlı ise sen de bizden payını almış olursun."

Hız. Peygamber, bu teklifi kesin bir dille reddetmiş ve ardından bu olaya cevaben Yüce Allah tarafından Kâfirun suresinin şu ayetleri indirilmiştir: "De ki: "Ey Kâfirler!" Ben sizin kulluk ettiklerinize kulluk etmem. Siz de benim kulluk ettiğime kulluk edecek değilsiniz. Ben sizin kulluk ettiklerinize kulluk edecek değilim. Siz de benim kulluk ettiğime kulluk edecek değilsiniz. Sizin dininiz size, benim dinim de banadır."

a) Metinden hareketle günümüzdeki bir Müslüman'ın inanç konusunda farklı inançlara sahip insanlara karşı tutumu nasıl olmalıdır? Açıklayınız.

.....

.....

.....

b) Hz. Peygamber'in müşriklerin teklifini reddetmesini Kâfirun suresinin mesajıyla ilişkilendirerek açıklayınız.

.....

.....

.....

15. Aşağıda Kâfirun suresinin okunuşu ve anlamı karışık olarak verilmiştir. Ayetleri doğru sıraya koyarak sureyi, okunuşu ve anlamıyla eşleştiriniz.

Kâfirun Suresi'nin Okunuşu

- A. Velâ ene âbidümmâ abettüm.
- B. Velâ entüm âbidûne mâ a'büd.
- C. Lâ a'büdü mâ ta'büdün.
- D. Leküm dînüküm veliye dîn.
- E. Kul yâ eyyühel kâfirûn.
- F. Velâ entüm âbidûne mâ a'büd.

Kâfirun Suresi'nin Anlamı

- 1. Ben sizin kulluk ettiklerinize kulluk edecek değilim.
- 2. Sizin dininiz size, benim dinim de banadır.
- 3. De ki: "Ey Kâfirler!"
- 4. Siz de benim kulluk ettiğime kulluk edecek değilsiniz.
- 5. Siz de benim kulluk ettiğime kulluk edecek değilsiniz.
- 6. Ben sizin kulluk ettiklerinize kulluk etmem.

Ayet Numarası	Okunuşu (Harfleri kullanarak cevaplayınız.)	Anlamı (Numaraları kullanarak cevaplayınız.)
1 ve 2. ayetler		
3 ve 4. ayetler		
5 ve 6. ayetler		

16. Müslümanlar günlük hayatta farklı din, inanç veya düşüncelere sahip insanlarla bir arada yaşarlar. Zaman zaman bu kişilerden Müslümanları inanç, ibadet veya ahlaki ilkelerden vazgeçirmeye yönelik istekler gelebilir. Böyle durumlara karşılaşılan bir Müslüman bu tekliflere yönelmemeli, her bireyin kendi tercihlerinden ve amellerinden sorumlu olduğu bilinciyle hareket etmelidir. Bununla ilgili olarak Allah (cc) Kâfirun suresinde şöyle buyurmaktadır:

"De ki: Ey kâfirler! Ben sizin kulluk ettiklerinize kulluk etmem. Siz de benim kulluk ettiğime kulluk edecek değilsiniz. Ben de sizin kulluk ettiklerinize kulluk edecek değilim. Siz de benim kulluk ettiğime kulluk edecek değilsiniz. Sizin dininiz size, benim dinim de banadır."

a) Kâfirun suresinin metinde verilen mesajından hareketle bir Müslümanın günlük hayatında benimseyebileceği iki temel ilke yazınız.

.....

.....

.....

b) Metinden hareketle Kâfirun suresinin vermek istediği mesajı bir cümleyle özetleyiniz.

.....

.....

.....

SORU NO	ÖĞRENME ÇIKTISI	BECERİLER
1	DKAB.7.2.1. Hac ve umre ibadetlerini çözümleyebilme	KB2.4. Çözümleme
2	DKAB.7.2.1. Hac ve umre ibadetlerini çözümleyebilme	KB2.4. Çözümleme
3	DKAB.7.2.1. Hac ve umre ibadetlerini çözümleyebilme	KB2.4. Çözümleme
4	DKAB.7.2.1. Hac ve umre ibadetlerini çözümleyebilme	KB2.4. Çözümleme
5	DKAB.7.2.1. Hac ve umre ibadetlerini çözümleyebilme	KB2.4. Çözümleme
6	DKAB.7.2.2. Kurban ibadetini yapılandırabilme	KB2.13. Yapılandırma
7	DKAB.7.2.2. Kurban ibadetini yapılandırabilme	KB2.13. Yapılandırma
8	DKAB.7.2.2. Kurban ibadetini yapılandırabilme	KB2.13. Yapılandırma
9	DKAB.7.2.3. Hac ve kurban ibadetinin kültürümüze yansımalarını müşahade edebilme	DAB4. Tefekkür (DAB4.1. Müşahade Etme)
10	DKAB.7.2.3. Hac ve kurban ibadetinin kültürümüze yansımalarını müşahade edebilme	DAB4. Tefekkür (DAB4.1. Müşahade Etme)
11	DKAB.7.2.3. Hac ve kurban ibadetinin kültürümüze yansımalarını müşahade edebilme	DAB4. Tefekkür (DAB4.1. Müşahade Etme)
12	DKAB.7.2.3. Hac ve kurban ibadetinin kültürümüze yansımalarını müşahade edebilme	DAB4. Tefekkür (DAB4.1. Müşahade Etme)
13	DKAB.7.2.3. Hac ve kurban ibadetinin kültürümüze yansımalarını müşahade edebilme	DAB4. Tefekkür (DAB4.1. Müşahade Etme)
14	DKAB.7.2.4. Kâfirun suresini ve bu surenin anlamını okuyarak yorumlayabilme	KB2.14. Yorumlama
15	DKAB.7.2.4. Kâfirun suresini ve bu surenin anlamını okuyarak yorumlayabilme	KB2.14. Yorumlama
16	DKAB.7.2.4. Kâfirun suresini ve bu surenin anlamını okuyarak yorumlayabilme	KB2.14. Yorumlama

DEĞERLENDİRME

Soru 1 a) Tam Yanıt Ölçütü

Öğrenci, Sami Bey'in yaptığı ibadetin umre olduğunu doğru tespit eder. Metin içerisinde umre ibadetine ait uygulamaların (mikatta ihrama girme, Kâbe'yi tavaf etme, Safa ile Merve arasında say yapma ve tıraş olma) umre ibadeti ile ilgili olduğunu belirtir.

Örnek Cevap:

Sami Bey'in yaptığı ibadet umredir. Çünkü ramazan ayında Mekke'ye gitmiş, ihrama girmiş, Kâbe'yi tavaf etmiş, Safa ve Merve arasında say yapmış ve ardından saçını kestirerek ibadetini tamamlamıştır. Bu uygulamalar umrenin temel uygulamalarıyla örtüşmektedir. Hac ibadetinin önemli unsurlarından olan Arafat vakfesi ise umrede bulunmaz. Bu nedenle Sami Bey, metinde verilen bilgilere göre umresini şartlarına uygun olarak yerine getirmiştir.

b) Tam Yanıt Ölçütü

Leyla Hanım'ın niyet ettiği ve gerçekleştirmeye çalıştığı ibadetin hac olduğunu doğru tespit eder. Haccın farzlarından birinin Arafat vakfesi olduğunu, metinde bahsedilen "Arife günü o dağın etrafındaki bekleme" ifadesinin Arafat vakfesi anlamına geldiğini vurgular. Arife vakfesini yerine getiremediği için hac ibadetini yapmış sayılamayacağını belirtir.

Örnek Cevap:

Leyla Hanım'ın gerçekleştirmek istediği ibadet hacdır. Leyla Hanım bu ibadeti şartlarına uygun yerine getirememiştir ve haccı geçerli sayılmaz. Çünkü zilhicce ayında yapılan haccın farzlarından biri Arafat vakfesidir. Metinde Arafat vakfesi rahatsızlığı nedeniyle yapılamadığı için haccın farzı eksik kalmıştır.

Soru 2 Tam Yanıt Ölçütü

Öğrencinin görselde verilen hac ibadeti ile ilgili uygulamalardan haccın farz ve vaciplerini doğru belirlemesi beklenir.

Örnek Cevap:

Hükmü	İlgili görsel numarası
Haccın Farzları	1, 2, 6
Haccın Vacipleri	3, 4, 5, 7, 8

Soru 3

Tam Yanıt Ölçütü

Öğrencinin görsellerde ihrama girme, Arafat'ta vakfe yapma ve Kâbe'yi tavaf etme uygulamalarını doğru belirlemesi; bu uygulamaların haccın farzları olduğunu ifade etmesi ve her birinin hac ibadetinin yerine getirilmesi açısından zorunlu olduğunu açıklaması beklenir. Öğrencinin ayrıca bu farzların yerine getirilmemesi durumunda haccın geçerli olmayacağını belirtmesi beklenir.

Örnek Cevap:

Görsellerde haccın farzları olan ihrama girme, Arafat'ta vakfe yapma ve Kâbe'yi tavaf etme uygulamaları gösterilmektedir. İhrama girmek, hac ibadetine niyet ederek ihram yasaklarına uymaya başlamaktır. Arafat'ta vakfe, hacıların belirlenen zamanda Arafat'ta bulunarak Allah'a (cc) dua ve ibadet etmelerini ifade eder. Kâbe'yi tavaf etmek ise Kâbe'nin etrafında usulüne uygun olarak yedi kez dönmektir.

Bu üç uygulama haccın farzlarıdır ve hac ibadetinin geçerli olabilmesi için yerine getirilmesi gerekir. Bu farzlardan biri şartlarına uygun şekilde yerine getirilmediğinde hac ibadeti geçerli olmaz. Bu nedenle görsellerde yer alan uygulamalar, hac ibadetinin tamamlanması ve geçerli olması açısından temel bir öneme sahiptir.

Soru 4

a) Tam Yanıt Ölçütü

Öğrencinin metindeki anlatımlardan hareketle zilhicce ayında kutsal topraklara giden ve hac ibadetini gerçekleştiren kişinin babası olduğunu belirlemesi; ardından bu kişinin gittiği kutsal mekânları ve bu mekânlarda gerçekleştirdiği uygulamaları doğru ve eksiksiz bir şekilde eşleştirerek yazması beklenir.

Örnek Cevap:

Hac ibadetini yapan kişi: Ravzanur 'un babasıdır. Metinde hac ibadetiyle ilgili geçen kutsal mekânlar ve bu mekânlarda yapılan uygulamalar şunlardır:

- Mikat (Belirlenen Sınır): İhrama girilmesi (dikişsiz beyaz örtülerin giyilmesi), niyet edilmesi ve telbiye duasının söylenmesi.
- Arafat (Mübarek Dağ): Arife günü Arafat vakfesinin yapılması (belirli bir süre beklenip dua edilmesi).
- Müzdelife: Geceyi burada geçirme (Müzdelife vakfesi) ve şeytan taşlama için taş toplanması.
- Mina: Belirli noktalara taş atılması (Şeytan taşlama) ve kurban kesilmesi.
- Kâbe (Mescid-i Haram): Tavaf yapılması (Kâbe'nin etrafında yedi kez dönülmesi).
- Safa ve Merve Tepeleri: Say yapılması (İki tepe arasında toplam yedi kez gidip gelinmesi).

b) Tam Yanıt Ölçütü

Öğrencinin metinden hareketle hac ve umrenin ortak unsurları ile farklı unsurlarını doğru tespit ederek ilgili alanlara yerleştirmesi beklenir.

Örnek Cevap:

Soru 5 a) Tam Yanıt Ölçütü

Öğrencinin metinden hareketle her bir uygulamanın insan hayatına kazandırdığı ahlaki/manevi değeri doğru tespit etmesi beklenir.

Örnek Cevap:

Uygulamalar ve kazandırdığı ahlaki değerler:

- I. Say: Azim ve kararlılık
- II. İhram: Eşitlik, mütevazılık (alçak gönüllülük) ve öz denetim (davranışlarını kontrol etme)
- III. Vakfe: Sabır ve dayanıklılık
- IV. Şeytan taşlama: Teslimiyet, sorumluluk ve öz denetim (davranışlarını kontrol etme)
- V. Tavaf: Birlik, kardeşlik ve beraberlik.

b) Tam Yanıt Ölçütü

Öğrencinin hac ibadetinin aşamalarını ve kronolojik akışını dikkate alarak uygulamaları doğru sıralaması beklenir.

Örnek Cevap:

Hac ibadetine öncelikle mikat sınırında ihrama girilerek (II) başlanır. Arife günü Arafat'ta vakfe yapılırken, gecesinde Müzdelife'de vakfe yapılır (III). Bayramın birinci günü Mina'da şeytan taşlanır (IV). Ardından Kâbe'de ziyaret tavafı gerçekleştirilir (V) ve Safa-Merve tepeleri arasında say yapılarak (I) ibadet tamamlanır. Bu yüzden doğru sıralama: II — III — IV — V — I şeklinde olmalıdır.

Soru 6 Tam Yanıt Ölçütü

Öğrencinin kurbanı yalnızca hayvan kesmek olarak görmenin eksik olduğunu; Hz. İbrahim ve Hz. İsmail'in teslimiyet ve bağlılığını kurban ibadetiyle ilişkilendirerek bu ibadetin Allah'ın (cc) rızasını kazanma ve O'na yaklaşma amacı taşıdığını açıklaması beklenir.

Örnek Cevap:

Kurban ibadetine yalnızca hayvan kesmek olarak bakmak eksiktir; çünkü bu ibadetin asıl amacı et veya maddiyat değil, kulun Allah'a (cc) olan samimi bağlılığıdır. Metinde görüldüğü gibi kurbanın temeli; Hz. İbrahim ve Hz. İsmail'in ilahi emir karşısında gösterdiği tam teslimiyet, sabır ve fedakârlığa dayanır. Dolayısıyla kurban kesmek; insanın Allah (cc) rızası için her türlü fedakârlığı yapabileceğini göstermesi ve bu teslimiyet bilinciyle O'na yaklaşmasıdır. İbadetin bu manevi özünü görmeden sadece kesim kısmına odaklanmak, kurbanın asıl anlamını eksik bırakır.

Soru 7 Tam Yanıt Ölçütü

Öğrencinin tahtadaki cevapları Hac suresinin 37. ayetiyle ilişkilendirerek kurban ibadetinin asıl amacının et elde etmek değil, takva ve samimiyetle Allah'ın (cc) rızasını kazanmak ve O'na yaklaşmak olduğunu açıklaması beklenir.

Örnek Cevap:

Kurban ibadetinin amacı yalnızca et elde etmek veya bir bayram geleneğini yerine getirmek değildir. Kurban, Allah'a (cc) bağlılığımızı ve O'nun rızasını kazanma isteğimizi gösterir. Aynı zamanda paylaşma ve yardımlaşma duygularımızı geliştirerek ihtiyaç sahiplerini sevindirmemizi sağlar. Ayette de belirtildiği gibi Allah'a (cc) ulaşan kurbanın eti ve kanı değil, kişinin takvası, samimiyeti ve ibadetindeki bilinçtir.

Soru 8 a) Tam Yanıt Ölçütü

Öğrencinin metinden hareketle; Eren'in kurbanı yalnızca eve kalan fiziki et miktarı ve tüketim odaklı (maddi/dünyevi) bir gözle baktığını, annesinin ise paylaşılan ve ihtiyaç sahiplerine ulaştırılan kısmın manevi kazanç ve kalıcı sevap olduğunu savunarak ibadete ahiret ve rıza odaklı yaklaştığını belirterek bu iki bakış açısını gerekçeleriyle karşılaştırması beklenir.

Örnek Cevap:

Eren, kurban ibadetine maddi ve tüketim odaklı bir gözle yaklaşmış, sadece sofraya ve buzdolabına kalan et miktarına odaklanarak neredeyse ellerinde hiçbir şey kalmadığını düşünmüştür. Annesi ise kurbanın asıl amacının paylaşmak olduğunu vurgulayarak ibadete manevi bir bakış açısıyla yaklaşmıştır. Annesinin yaklaşımına göre dünyada tüketilen et geçicidir, Allah (cc) rızası için ihtiyaç sahiplerine dağıtılan kısım ise tükenmemiş, kalıcı bir iyilik ve sevap olarak insanın kendisine kalmıştır.

b) Tam Yanıt Ölçütü

Öğrencinin kurban ibadetinin toplumsal ilişkilerde yardımlaşma, dayanışma, paylaşma, akraba ve komşuluk ilişkilerini güçlendirme gibi olumlu sonuçlar doğurduğunu açıklaması beklenir.

Örnek Cevap:

Kurban ibadeti, insanların sahip oldukları nimetleri başkalarıyla paylaşmalarına ve özellikle ihtiyaç sahiplerine destek olmalarına vesile olur. Kurban etlerinin akraba, komşu ve ihtiyaç sahipleriyle paylaşılması insanlar arasındaki yardımlaşma ve dayanışmayı güçlendirir. Bu paylaşım sayesinde insanlar birbirlerinin ihtiyaçlarını gözetmeye başlar. Böylece kurban ibadeti yalnızca bireysel bir ibadet olarak kalmaz; toplumda paylaşma, yardımlaşma, kardeşlik, birlik ve beraberlik duygularının güçlenmesine katkı sağlar.

Soru 9 a) Tam Yanıt Ölçütü

Öğrencinin metinde vurgulanan kültürel birikimden ve kurbanın toplumsal etkilerinden hareketle, kurban ibadetinin kültürümüzdeki yansımalarına denk gelen iki farklı konu yazması beklenir.

Örnek Cevap:

- Kurban ibadetinin toplumda cömertlik, merhamet ve paylaşma duygularını yaygınlaştırmadaki rolü
- Kurban ibadetinin kültürümüzdeki yansımaları ve oluşturduğu gelenekler
- Kurban ibadetinin insanlar arasındaki kardeşlik ve dayanışma bağlarına etkisi
- Bayram öncesi hazırlıklar, aile büyüklerini ziyaret etme, bayramlaşma ve dargınların barışması uygulamaları

b) Tam Yanıt Ölçütü

Öğrencinin belirlediği veya metinde sunulan konularla uyumlu olacak şekilde, araştırmacının toplumdaki bireylere sorabileceği açık ve anlaşılır iki geçerli araştırma sorusu yazması beklenir.

Örnek Cevap:

- Kurban ibadeti ve et paylaşımı, insanlar arasındaki komşuluk ve kardeşlik bağlarını nasıl etkilemektedir?
- Kurban Bayramı'nda gerçekleştirdiğiniz hangi uygulamalar kültürümüzün yaşatılmasına katkı sağlamaktadır?
- Kurban ibadeti toplumda cömertlik ve merhamet duygularının gelişmesine nasıl katkı sunar?

Soru 10 a) Tam Yanıt Ölçütü

Öğrencinin metinde anlatılan hac ve kurban ibadetlerini doğru tespit edip bu ibadetlerin kültürümüzdeki yansımalarına günlükten en az ikişer örnek yazması beklenir.

Örnek Cevap:

İbadet Adı	Kültürümüzdeki Yansımalarına Örnekler
Hac İbadeti	- Hacı adaylarını dualar eşliğinde kutsal beldelere uğurlama törenleri - Hacdan dönenleri kapıyı süsleyerek sevinçle karşılama - Ziyarete gelen komşulara zemzem suyu ve hurma ikram edilmesi.
Kurban İbadeti	- Arife gününde yeni kıyafetlerini giyen çocukların 'Arife çiçeği' olarak adlandırılması - Bayram sabahı erkenden bayram namazına gidilmesi - Kurban ibadetinin tekbirler eşliğinde yerine getirilmesi - Kurban etlerinin paylara ayrılarak ihtiyaç sahipleriyle paylaşılması ve misafirlere ikram edilmesi.

b) Tam Yanıt Ölçütü

Öğrencinin metindeki örneklerden hareketle; ibadetlerin toplumsal yaşamı, örf ve adetlerimizi biçimlendirdiği; birlik, beraberlik, yardımlaşma ve misafirperverlik duygularını güçlendirdiği yönünde genel ve doğru bir çıkarıma ulaşması beklenir.

Örnek Cevap:

İbadetler sadece bireysel olarak yapılan kulluk görevleri değildir; aynı zamanda örf, adet, gelenek ve göreneklerimiz şekillendirerek kültürümüzün zengin birer parçası hâline gelmiştir. Toplumda birlik, beraberlik, yardımlaşma, paylaşma ve misafirperverlik gibi insani ve ahlaki değerlerin pekişmesini sağlar; nesilden nesile aktarılan ortak bir kültürel hafıza oluşturur.

Soru 11 a) Tam Yanıt Ölçütü

Öğrencinin metinde yer alan dinî ve kültürel uygulamalardan beşini doğru belirlemesi beklenir.

Örnek Cevap:

Metinde Kurban Bayramı ile birlikte sürdürülen dinî ve kültürel uygulamalara örnekler şunlardır.

1. Bayram namazının kılınması
2. Teşrik tekbirlerinin getirilmesi
3. Köy mezarlığının ziyaret edilmesi
4. Vefat eden yakınların ardından dua edilmesi
5. Bayramlaşma ve helalleşme
6. Cami avlusunda ortak kahvaltı sofrası kurulması
7. Kurban etlerinin ihtiyaç sahipleri ve komşularla paylaşılması
8. Büyüklerin ve komşuların ziyaret edilmesi
9. Çocuklara çeşitli hediyeler verilmesi

b) Tam Yanıt Ölçütü

Öğrencinin bayramların toplum hayatında insanları bir araya getirdiğini, akrabalık ve komşuluk ilişkilerini güçlendirdiğini, yardımlaşma ve dayanışmayı artırdığını, paylaşma ve birliktelik duygularını geliştirdiğini metindeki örneklerden hareketle açıklaması beklenir.

Örnek Cevap:

Bayramlar, insanların bir araya gelmesini ve birbirleriyle iletişim kurmasını sağlayarak toplumdaki birlik ve beraberlik duygusunu güçlendirir. Metinde köylülerin birlikte bayram namazı kılması, mezarlık ziyareti yapması, birbirleriyle helalleşip bayramlaşması ve ortak sofrada buluşması insanların arasındaki ilişkileri güçlendirmektedir. Ayrıca kurban etlerinin ihtiyaç sahipleri ve komşularla paylaşılması yardımlaşma ve dayanışmayı artırmaktadır. Büyüklerin ve komşuların ziyaret edilmesi, çocuklara hediyeler verilmesi gibi uygulamalar da kuşaklar arasındaki bağı güçlendirmektedir. Bu nedenle bayramlar yalnızca dinî bir gün olarak değil, toplumun birlik, beraberlik, dayanışma ve paylaşma duygularını güçlendiren önemli bir kültürel değerdir.

Soru 12 Tam Yanıt Ölçütü

Öğrencinin metinde verilen üç kültürel uygulamayı inceleyerek; hac ve kurban ibadetlerinin yalnızca şekilsel birer ibadet olmadığını; toplumsal yardımlaşma, cömertlik, hürmet, heyecan ve sevinçlerin ortaklaşa paylaşılması gibi köklü gelenekleri şekillendirdiğini belirtmesi beklenir.

Örnek Cevap:

Hac ve kurban ibadetleri, sadece bireysel birer ibadet olarak kalmamış; toplumsal yaşamda Sürre Alayı, kurban süsleme ve eşik kurbanı gibi zengin kültürel geleneklerin doğmasına vesile olmuştur. Bu gelenekler toplumda yardımseverlik, cömertlik ve hürmet duygularını canlı tutmakta; kutsal yolculukların heyecanı ve bayram sevinçleri birlikte yaşanarak toplumsal birlik ve beraberliği pekiştirmektedir.

Soru 13**Tam Yanıt Ölçütü**

Öğrencinin metinde yer alan üç farklı olayı çözümleyerek; tür, kesilme nedeni ve dinî hüküm bakımından eksiksiz eşleştirmesi ve tabloyu doldurması beklenir.

Örnek Cevap:

Kişi	Kurban Türü	Kesilme Nedeni	Dinî Hükümü
Dayısı	Akika Kurbanı	Yeni doğan çocuk için Allah'a (cc) şükretmek.	Sünnet
Dedesi	Adak Kurbanı	Arzulanan bir isteğin gerçekleşmesi üzerine Allah'a (cc) verilen sözü yerine getirmek.	Vacip
Annesi	Şükür Kurbanı	Ev sahibi olmak gibi hayırlı bir nimete ve sevindirici bir olaya kavuşulduğu için Allah'a (cc) teşekkür etmek.	Müstehap

Soru 14**a) Tam Yanıt Ölçütü**

Bir Müslümanın farklı inanç ve ibadet anlayışları karşısında tevhit inancından ve Allah'a (cc) kulluktan taviz vermemesi, başka ilahlara veya ibadet biçimlerine yönelmemesi gerektiğini açıklaması beklenir.

Örnek Cevap:

Kâfirun suresinin temel mesajlarından biri tevhit inancıdır. Tevhit, Allah'ın (cc) bir olduğuna ve yalnızca O'na kulluk edilmesi gerektiğine inanmaktır. Bu nedenle bir Müslüman, farklı inanç ve ibadet anlayışlarıyla karşılaştığında Allah'a (cc) kulluk konusunda taviz vermemelidir. Başka ilahlara yönelmemeli ve başka inançların ibadetlerini kendi ibadeti olarak benimsememelidir. Bununla birlikte farklı inançlara sahip insanlara karşı kötü davranmamalı, onların inançlarına saygılı bir tutum sergilemelidir. Çünkü farklı inançlara saygı göstermek, kişinin kendi tevhit inancından vazgeçmesi anlamına gelmez. Kâfirun suresinin "Sizin dininiz size, benim dinim bana." ifadesi de bu ayrımı ortaya koymaktadır.

b) Tam Yanıt Ölçütü

Öğrencinin Hz. Peygamber'in müşriklerin teklifini kabul etmemesinin, Allah'a (cc) kulluk konusunda taviz vermemesi ve başka inançların ibadetlerini benimsememesi ile ilişkili olduğunu açıklaması; Kâfirun suresindeki "Ben sizin kulluk ettiklerinize kulluk etmem." ve "Sizin dininiz size, benim dinim bana." gibi ifadelerden hareketle bu ilişkiyi gerekçelendirmesi beklenir.

Örnek Cevap:

Hz. Muhammed (sav) müşriklerin bir süre kendi ilahlarına, bir süre de Allah'a (cc) kulluk etme teklifini kabul etmemiştir. Çünkü İslam inancında Allah'tan (cc) başkasına kulluk edilmez ve iman konusunda taviz verilmez. Kâfirun suresinde "Ben sizin kulluk ettiklerinize kulluk etmem." ifadesiyle Hz. Peygamber'in müşriklerin inancını benimsemediği açıkça belirtilmektedir. "Sizin dininiz size, benim dinim bana." ifadesi de inançların birbirine karıştırılmaması gerektiğini göstermektedir. Bu nedenle Hz. Peygamber, müşriklerin teklifini reddederek Allah'a (cc) kulluk konusunda kararlı olduğunu ortaya koymuştur.

Soru 15**Tam Yanıt Ölçütü**

Öğrencinin Kâfirun suresinin altı ayetini doğru sıraya koyması, her ayetin okunuşunu doğru harfle eşleştirmesi ve ilgili ayetin anlamını doğru numarayla eşleştirmesi beklenir. Tam yanıt için öğrencinin 1. ayetten 6. ayete kadar okunuş ve anlam eşleştirmelerinin tamamını doğru yapması beklenir.

Örnek Cevap:

Ayet Numarası	Okunuşu (Harfleri kullanarak cevaplayınız.)	Anlamı (Numaraları kullanarak cevaplayınız.)
1 ve 2. ayetler	E - C	3 - 6
3 ve 4. ayetler	B - A	4 - 1
5 ve 6. ayetler	F - D	5 - 2

Soru 16**a) Tam Yanıt Ölçütü**

Öğrencinin metnin ve Kâfirun suresinin mesajından hareketle bir Müslümanın günlük hayatında benimseyebileceği iki temel ilkeyi belirlemesi beklenir.

Örnek Cevap:

1. İnanç ve ibadetlerde kararlı olmak: Bir Müslüman, farklı inanç ve düşüncelere sahip kişilerle karşılaştığında kendi inanç ve ibadetlerinden vazgeçmemeli, dinî ilkelerine bağlı kalmalıdır.
2. Farklılıklara saygılı olmak: Her bireyin kendi inanç ve tercihlerinden sorumlu olduğunu bilmeli, başkalarını kendi inancını benimsemeye zorlamamalı ve farklılıklara saygı göstermelidir.

b) Tam Yanıt Ölçütü

Öğrencinin, Kâfirun suresinin anlamına dair inançta kararlılık ile sorumluluk bilinci vurgularını içeren özgün bir özet cümle kurması beklenir.

Örnek Cevap:

Kâfirun suresi; Müslümanların inanç ve ibadetlerinde taviz vermeden kararlı durmaları gerektiğini, aynı zamanda herkesin kendi dinî tercihten ve davranışlarından sorumlu olduğunu anlatmaktadır.

DİN ÖĞRETİMİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

Öğretim Programları ve Materyalleri Daire Başkanlığı

MEBİ

EBA

MEB Beşevler Kampüsü F Blok Yenimahalle/ANKARA
Telefon: 0.312 413 37 41 / 0.312 413 39 57